

Państwowe Muzeum Archeologiczne o/Rybno

Placówka PMA w Rybnie funkcjonuje jako wyspecjalizowany oddział terenowy muzeum. Koncepcja jej utworzenia powstała w 1964 r. z inicjatywy dyrektora Z. Rajewskiego. U jej podstaw legły dwa założenia:

- konieczność pomieszczenia, w odpowiednich warunkach, rosnących w szybkim tempie zbiorów archeologicznych
- zachowanie i odbudowa założenia dworskiego, charakterystycznego dla krajobrazu kulturowego Mazowsza

Ośrodek mieści się, w przejętym w 1964 roku, a odbudowanym w latach 1968-1977 (dwór), zespole dworsko-parkowym o powierzchni 5 ha. Ze względu na znaczne zniszczenie dworu (sięgające 80%) zdecydowano o rozbiórce i wzniesienie nowego budynku, zachowując jego bryłę zewnętrzną, przy jednoczesnym przystosowaniu wewnątrz do nowych celów. Ostatecznie, na parterze umieszczono bibliotekę, salę konferencyjną, pomieszczenia biurowe, na piętrze zaś kuchnię, łazienki i pokoje gościnne. Za ostateczną datę urządzenia obiektu i rozpoczęcia jego funkcjonowania jako całości można uznać rok 1988.

Obecnie prace Ośrodka koncentrują się na:

- przechowywaniu, konserwacji, opracowywaniu i udostępnianiu zbiorów archeologicznych
- ochronie zespołu dworsko-parkowego (wpisanego do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Skierniewicach pod nr 738 dnia 07-09-1962 r)
- *popularyzacji archeologii wśród lokalnej społeczności*

W magazynach Ośrodka zdeponowane są materiały pochodzące z ponad 10 tys. stanowisk archeologicznych z terenów m.in. Polski, Białorusi, Ukrainy, Litwy. Tworzą one najpełniejszą kolekcję archeologiczną w kraju, zarówno pod względem chronologicznym tj. od paleolitu po późne średniowiecze, jak i kulturowym – w zbiorach prezentowane są prawie wszystkie kultury archeologiczne występujące w pradziejach na terenie Polski. W celu ułatwienia i uproszczenia dostępu do zbiorów, umieszczonych w sześciu magazynach z podziałem na epoki archeologiczne, stworzono komputerową bazę danych zawierającą podstawowe informacje dotyczące poszczególnych stanowisk archeologicznych, a obejmującą m.in. dane administracyjne, geograficzne, lokalizację w obrębie magazynu, wypożyczenia. Dodatkowo, w najnowszym, siódmym magazynie, umieszczono pracownię konserwacji ceramiki, w której wykonywane są prace konserwacyjno-renowatorskie.

Wszystko to stwarza dobre warunki do prowadzenia studiów i opracowywania materiałów archeologicznych.

Ze względu na umiejscowienie Ośrodka w zespole dworsko-parkowym prowadzone są również prace związane z utrzymaniem i pielęgnacją starodrzewu parkowego (w porozumieniu z konserwatorem przyrody). Działalność w tym zakresie została doceniona przez Ministra Kultury i Sztuki przyznaniem, w 1996 r. srebrnego medalu za "zasługi w ochronie i pielęgnacji zabytkowych założeń ogrodowych"

Działalność popularyzatorsko-dydaktyczna, ponadprogramowa, skierowana jest głównie do uczniów szkół powiatu sochaczewskiego i ma na celu zapoznanie ich z pojęciem zabytku archeologicznego oraz przekazaniem podstawowych informacji na temat pradziejów, uzupełniając w ten sposób wiedzę uzyskaną na lekcjach historii. W tym celu stworzono dwie (ze względu na warunki lokalowe) wystawy archeologiczne, które: a) prezentują zróżnicowanie i piękno ceramiki pradziejowej, b) pokazują rozwój kultury ludzkiej od paleolitu po średniowiecze, c) uświadamiają młodzieży sposób w jaki pozyskiwane są materiały archeologiczne (wykopaliska, badania powierzchniowe, znaleziska przypadkowe, informując co należy zrobić w przypadku odkrycia zabytku archeologicznego). W przyszłości projektowane jest poszerzenie działalności o lekcje muzealne. Funkcjonuje również mała wystawa prezentująca historię obiektu oraz jego przedwojennych właścicieli.

Ośrodek służy zarówno archeologom, np. cykliczne spotkania autorów serii wydawniczej Monumenta Archeologica Barbarica, konferencje naukowe, coroczne spotkania dyrektorów muzeów archeologicznych, jest miejscem szkolenia studentów w zakresie źródłoznawstwa archeologicznego oraz muzealnictwa (ze względu na jakość i ilość zbiorów – studia porównawcze), jak i społeczności lokalnej – np. wymiana młodzieży szkół podstawowych pomiędzy Rybnem, a Weener (Niemcy), w której ze strony niemieckiej uczestniczy co dwa lata 40 osób.

Ze względu na lokalizację, pomiędzy Puszcą Kampinoską, a Bolimowską, jak i oferowane warunki socjalne (pokoje gościnne mogące pomieścić 13 osób) obiekt może również stanowić atrakcyjną bazę pozwalającą na zapoznanie się z tą częścią Mazowsza.

Bibliografia:

1. Bender W., 1993-4, Rybno – ośrodek Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, Wiadomości Archeologiczne, t. LIII, z. 2, s. 3-17.
2. Witwicki M., Studium zagospodarowania przestuzennego i rekonstrukcji krajobrazu dla Rybna, maszynopis w archiwum Ośrodka PMA w Rybnie.
3. Rajewski Z., Adaptacja budowli zabytkowych dla celów muzealnych, Wiadomości Archeologiczne, 1966-1967(1968), t. XXXII, s. 538